

Jak „vlasovci“ v jednotkách ROA, zřízených v podřízenosti Reichsführera SS, pomáhali pražským povstalcům v květnu 1945 v boji proti Wehrmachtu a Waffen SS, snažících se Pražské povstání potlačit

*Emil KULFÁNEK,
vedoucí Památníku Pečkárna*

Při příležitosti 75. výročí Pražského povstání proti německé nacistické okupaci Čech a Moravy v květnu 1945, se vyrojily nové pohledy na to, kdo v závěru 2. světové války osvobodil Prahu z německé nacistické okupace trvající od 15. 3. 1939 do ranních hodin do 9. května 1945. A kdože nám tyto nové, dlouho zamlčované „nejpravdivější“ pohledy na Pražské povstání v květnu 1945 prostřednictvím médií předával? Přeci ti nejpovolanější a nejznalejší „politici historici“ primátor hlavního města Praha, MUDr. Zdeněk Hřib (39 let) a starosta Městské části Praha 5 – Řeporyje, Pavel Novotný, DiS. (39 let).

Než budu pokračovat dále, chci zdůraznit, že oba dva jmenovaní politici potvrzují moji teorii, že společenským „historikem“ je každý obyvatel Země, protože každý člověk na Zemi historii lidské společnosti spoluvytváří. Dále, že každý výklad společenské historické události je nejen subjektivní, neboť výklad podává člověk, ale také zákonitě různý, neboť i kdyby dva lidé nezávisle na sobě sledovali stejný společenský děj, tak nikdy nestojí na stejném místě. Každý pozorovatel sleduje jeden stejný společenský děj z jiného úhlu pohledu, a proto jej tedy jinak zaznamená.

Pokud sledujeme společenský děj ze vzdálenosti několika let, tak jsme odkázáni na záznamy přímých pozorovatelů, kteří ten děj popsali. Čím více se časově vzdalujeme od dějinné události, tím více záznamů se o této události objevuje, přičemž při podrobném porovnávání těchto záznamů se projevuje jejich rozdílnost daná vždy osobou, resp. osobním pohledem zpracovatele záznamu. My pak nečerpáme informace od přímých pozorovatelů (účastníků děje), ale od pozdějších vypravěčů, kteří do děje, s nímž se seznámili, vložili svůj osobní (subjektivní) pohled.

A právě takovými novodobými vypravěči dějinných událostí jsou dnes primátor hlavního města Praha, MUDr. Zdeněk Hřib a starosta Městské části Praha 5 – Řeporyje, Pavel Novotný, DiS. a další, kteří nám dnes sdělují „co nám to bylo celých 75 let zatajováno“. A to je, že Prahu od německé nacistické okupace osvobodila „chrabrá“ Ruská osvobozenecká armáda (ROA), která neměla nic jiného na práci než bojovat proti ruskému bolševismu. Údajně 300 padlým bojovníkům v Praze v Pražském povstání, nechal starosta MČ Praha 5 – Řeporyje, postavit v Řeporyjích pomník, jemuž dominuje německá vojenská přilba na siluetě tanku T-34, přilba, kterou v době 2. světové války používaly vojenské jednotky německého nacistického wehrmachtu, jednotky Waffen SS a také jednotky výše uvedené ROA.

V bouřlivé diskusi na téma maršál Koněv, v pořadu Aréna Jaromíra Soukupa, starosta MČ Praha 5 – Řeporyje, Pavel Novotný DiS. vmetl do tváře přítomným poslancům Jaroslavu Foldynovi a Ing. et Ing. Leo Luzarovi, že všechny „zločinné“ historické události o maršálu Koněvovi jsou na Wikipedii. Můžeme tomu rozumět také tak, že Pavel Novotný, DiS., čerpá své „historické“ znalosti z internetové Wikipedie.

Podívejme se tedy na oblíbený historický zdroj starosty MČ Praha 5 - Řeporyje – INTERNET, co se tam uvádí o „chrabré Ruské osvobozenecké armádě, ROA“.

Ruská osvobozenecká armáda, ROA (Русская освободительная армия, РОА) byla skupina převážně ruských **dobrovolnických jednotek**, podřízených vrchnímu velitelství německé nacistické armády během druhé světové války. Mezi dobrovolníky byli zpočátku ruští emigranti (včetně některých veteránů bělogvardějské armády z ruské občanské války) a osoby na dobytých území SSSR po 22. 6. 1941, kteří se stavěli proti komunistickému režimu. Později též někteří vojenští zajatci z německých zajateckých a koncentračních táborů. Ruští dobrovolníci, kteří vstoupili do německé armády (Wehrmacht Heer) **nosili odznak Ruské osvobozenecké armády, která dosud neexistovala**, ale německá propaganda ji prezentovala jako skutečnost.

Tito dobrovolníci (*jmenovali se Hiwi, což je zkratka pro Hilfwilliger, "ochotný pomoci"*) nebyli pod žádným ruským velením ani vlivem. **Byli výlučně pod německým velením** a vykonávali různé bojové funkce. **Adolf Hitler dovolil, aby informace o existenci Ruské osvobozenecké armády byly šířeny nacistickou propagandou, pod podmínkou, že žádné takové skutečné jednotky neexistovaly.**

Když do německého zajetí v červenci 1942 v bojích pod Leningradem padl velitel sovětské 2. úderní armády generálporučík Andrej Andrejevič Vlasov, souhlasil s německou nabídkou a připojil se k boji proti bolševikům. Začal vyzývat rudoarmějce a všechny Rusy k přechodu na stranu Německa. **Podle německého velení to byla i nadále především propagandistická akce, sloužící ke zvýšení počtu přeběhlíků.**

Vlasov se také zapojil se do činnosti Ruského výboru (který působil pod patronací německých nacistů) a podepsal prohlášení "*K vojákům a velitelům Rudé armády, k celému ruskému národu a ostatním národům Sovětského svazu*". Cílem Ruského výboru bylo svržení Stalina, zničení bolševismu, uzavření míru s Německem a spojení s Německem a ostatními národy Evropy. Vlasov také spolu se svými německými a ruskými spojenci, loboval německé vrchní velení a žádal o svolení vytvořit skutečnou armádu, která by byla výlučně pod ruským velením. **Hitlerův štáb tyto apely opakovaně odmítal s velkým nepřátelstvím a odmítal o nich dokonce i uvažovat.**

Jak se situace na východní frontě zhoršovala, začali Němci z dobrovolnických jednotek postupně vytvářet malé bojové jednotky, které byly převážně užívány v bojových akcích proti sovětským partyzánům. Němci však byli často znepokojeni nespolehlivostí dobrovolnických ruských jednotek. S německými porážkami od léta 1943 se situace výrazně zhoršila. V ruských jednotkách pod německým velením docházelo k vzpourám a k dezercím. Ruští vzbouřenci v těchto jednotkách byli nacisty na místě popravováni.

Německé nacistické velení rozhodlo, že se spolehlivost ruských jednotek zvýší, pokud budou přesunuty na Západ. To se s většinou z nich stalo koncem roku 1943 a začátkem roku 1944. Velké množství těchto vojáků mělo strážní službu při vylodění spojenců v den „D“ v Normandii a bez vojenské výzbroje či motivace bojovat proti spojencům se většina z nich rychle vzdala. Někteří tito vojáci však bojovali tvrdě až do trpkého konce, což bylo vyvoláno neinteligentní propagandou ze strany Spojenců, která správně varovala, že jakmile se ruští vojáci na německé straně vzdají, budou rychle repatriováni do Sovětského svazu.

V létě 1944 souhlasili Adolf Hitler a Heinrich Himmler se soustředěním oddílů ROA pod velením generála Vlasova. V sobotu dne 16. 9. 1944 se ve štábu Reichsführera-SS ve východním Prusku konala schůzka Himmlera a Vlasova a Vlasov byl povýšen do hodnosti generálplukovníka a jmenován velitelem armády. Poznámka: nikde na internetu jsem však neobjevil kopii jmenovacího dekretu (Rozkazu) v němž by bylo uvedeno, že generálporučík A. A. Vlasov je jmenován do hodnosti Generaloberst (generálplukovník).

Reichsführer-SS Himmler a generál A. Vlasov 16. 9. 1944.

Od této chvíle přešlo Vlasovovo hnutí pod pravomoc SS. Zajímavé je v této souvislosti prohlášení polního maršála Wilhelma Keitela při norimberském procesu: **"Himmlerovi se podařilo získat u Führera souhlas s vytvořením ruské armády. Od té chvíle rozkazovali Vlasovovi pouze Himmler a SS".**

Během tří měsíců byla zpracována struktura štábu ROA. Oficiální založení bylo provedeno v lednu 1945. Štábu VS KONR byly podřízeny štáby formujících se vojenských jednotek ROA:

1. ruská divize (v německém číslování 600. Infanterie Division),
 2. ruská divize (650. Infanterie Division),
 3. divize (700. Infanterie Division),
- strážní brigáda,
důstojnická škola,
protitanková brigáda,
a Vojenské vzdušné síly (VVS).

Všechna práce spojená s organizací formování nových divizí, včetně výcvikových táborů a materiálového zabezpečení, byla vložena na německé Hlavní velitelství cizích vojsk a generála dobrovolnických jednotek Ernsta Augusta Köstringa. Do února 1945 však byla vytvořena jen jediná divize a to 1. divize ROA.

Formování 1. divize ROA bylo zahájeno rozkazem z 23. 11. 1944 ve výcvikovém středisku Münsingen. **Velitelem divize byl jmenován** plukovník (od 12. 2. 1945 generálmajor) **Sergej Kuzmič Buňačenko** (*Dne 30. 3. 1942 byl velitelem 389. střelecké divize Zakavkazského frontu Rudé armády. V srpnu 1942 dostal Buňačenko rozkaz dobýt most na cestě Mozdok-Červlenoje. Protože však po splnění úkolu ne všechny části divize, které velel, přešly na sovětský břeh, byl Buňačenko odvolán z velení divize a souzen. Vojenským tribunálem byl odsouzen k smrti zastřelením. Tento trest byl ale změněn na 10 let nucených prací, platný po skončení války. Dne 10. 10. 1942 byl Buňačenko jmenován velitelem 59. samostatné střelecké brigády. Dne 16. 12. 1942 byl zajat průzkumnou skupinou 2. rumunské pěší divize.*

Po výslechu v rumunských a německých štábech byl dopraven do zajateckého tábora. Od ledna do června 1943 byl v táborech v oblasti Kerč, Džankov a Cherson.

V táboře na Chersonu se seznámil s projevem zajatého generála A. A. Vlasova a 7. 5. 1943 projevil přání vstoupit do ROA. Byl převeden do tábora v Letzeny a poté do Kirovogradu, do štábu generála Kajpera. Byl zařazen do důstojnické školy k přípravě kádrů východních dobrovolnických vojsk. Od září 1943 byl styčným důstojníkem ROA u německé 7. armády v Le Mans, Francie. Začátkem dubna 1944 objížděl všechny dobrovolnické prapory na pobřeží, prověřoval jejich bojeschopnost. Po vylodění Spojenců dne 6. 6. 1944 plnil příkazy štábu 7. armády, sbíral a soustřeďoval zbytky rozbitých dobrovolnických praporů. Ve dnech 26. 6. až 7. 7. 1944 se v čele dvou východních praporů, soustředěných do pluku, úspěšně střetl s anglo-americkými vojsky v oblasti Saint-Lo. Za to obdržel Železný kříž II. třídy. Do té doby již byl Buňačenko vyznamenán dvěma bronzovými a stříbrnou Medailí východních národů. Dne 4. 8. 1944 byl pozván do Dabendorfu a představen Vlasovovi. Dne 10. 11. 1944 byl jmenován velitelem 1. pěší divize ROA).

Základem 1. divize ROA se stala 29. divize Waffen-SS "RONA" (několik tisíc jejích vojáků a důstojníků tvořilo 2. pluk a také tankovou rotu a těžký eskadron divizního průzkumného oddílu). První divizi ROA byla předána výstroj a výzbroj 29. divize Waffen SS, včetně tanků T-34. V konečném stavu byla až čtvrtina divize tvořena bývalými příslušníky 29. divize Waffen-SS.

(Historie 29. divize Waffen-SS „RONA“ začíná v říjnu 1941, kdy německá vojska vstoupila do města Lokot', malého městečka v bývalé Orlovské oblasti tehdejšího SSSR. Pro zabezpečení týlu německé 2. tankové armády, které velel generál Heinz Guderian (po jeho odstavení generál Rudolf Schmidt) a týlu Skupiny armád Střed, které velel polní maršál von Kluge, byla ustavena tzv. „autonomní Lokotská oblast“, jejíž vedoucím představitelem se stal učitel fyziky Konstantin Pavlovič Voskobojnik. Jeho nejbližším pomocníkem se stal Bronislav Vladislavovič Kaminskij. Lokotské proněmecké úřady vytvořily vojenskou milici pro boj s partyzány, která mněla zpočátku 200 mužů. Na velitelství německé 2. tankové armády poskytli několik styčných důstojníků, a jednotky lokotské vojenské milice vybavily trofejní sovětskou výzbrojí a Němci stáhli z oblasti své jednotky a velení. Dne 8. 1. 1942 zahynul v boji s partyzány Konstantin Pavlovič Voskobojnik a na jeho místo nastoupil jeho pomocník Bronislav Kaminskij.

Kaminskij rozšířil oddíl milice na 1.700 mužů a zahájil aktivní operace proti partyzánům a brzy od nich očistil značnou oblast. Když si velení německé 2. tankové armády uvědomilo, že jsou místní jednotky svými silami schopny zabezpečit týlovou oblast, reorganizovalo Lokotský rajón v okruh s 8 rajóny Orlovské a Kurské oblasti s 581.000 obyvateli. V této oblasti dostal Kaminskij od německé armády možnost operovat dle vlastního uvážení. Fakticky se Kaminskij tak stal neomezeným vládcem. Tak žil Lokotskij okruh samostatným životem. Protože oddíly místní policie a domobrany nemohly samy kontrolovat ohromný prostor, ze kterého byla stažena všechny německá vojska, vyvstal před Kaminským úkol zorganizovat větší a lépe vyzbrojenou sílu na regulérním základě. Na podzim 1942 proto zahájil mobilizaci ročníků 1922-1925, která měla donucovací charakter. Díky tomu se Kaminskému podařilo shromáždit několik tisíc bojovníků, což mu dalo možnost reformovat různé oddíly a skupiny do regulérní armády.

Aby dal najevo svoji úlohu v Rusku, dal Kaminskij své armádě název „Ruská osvoboditelská národní armáda (RONA)“. Koncem roku 1942 byla složena ze 14 střeleckých praporů, obrněného oddílu, protiletadlové baterie, stíhací roty a velitelské čety, vše složené v brigádě o síle 10.000 mužů.

Všechny tyto síly byly určeny k boji proti partyzánům, který byl zahájen od samého počátku existence "nové vlasti" a probíhal až do evakuace částí RONA z Lokoti. Počátkem roku 1943 byly prapory RONA soustředěny do 5 střeleckých pluků a v květnu byl zformován samostatný gardový prapor se 2 střeleckými a výcvikovou rotou. Začátkem března 1943, když útočící sovětská vojska dosáhla okraje Lokotského okruhu, 3. a 5. pluk RONA se zúčastnily bojů proti Rudé armádě a utrpěly velké ztráty. Po druhé mobilizaci, provedené na podzim 1943, dosáhl počet RONA 12.000 mužů.

V srpnu 1943 se oblast Lokotského okruhu stala ohroženou a Kaminskij, po souhlasu s německým velením, vydal rozkaz k evakuaci RONA a občanů do oblasti Lepel ve Vitebské oblasti. Poté, co se RONA začala připravovat k evakuaci, začal v ní morální rozklad. V Bělorusku se Kaminskij, v té době již vyznamenaný Medailí východních národů 1. stupně ve zlatě s meči, stal starostou Lepelu. V Bělorusku dostala brigáda za úkol zabezpečit tyl německé 3. tankové armády před partyzánskými úder. Díky dezercím a ztrátám v boji s partyzány klesl počet mužů RONA na dvě třetiny. Začátkem listopadu byla brigáda posílena běloruskými policisty. Kaminskému se podařilo stmelit brigádu, přimět k návratu část dezertérů a zvýšit počet RONA na 5.000 mužů. V zimě a na jaře 1944 vedla Kaminského brigáda nepřetržitý boj s partyzány v tylu Armádní skupiny Střed. Během protipartizánských operací v tylu Armádní skupiny Střed, byla brigáda RONA začleněna jako útočná brigáda SS (Sturmbrigade RONA) a podřízena veliteli SS a policie v tylu Armádní skupiny Střed, kterým byl SS-Obergruppenführer von Gottberg. Za účast v těchto bojích obdržel Kaminskij Železný kříž I. třídy a Sturmbrigade RONA přitáhla pozornost Heinricha Himmlera. V létě 1944 byl Kaminskij pozván do štábu Reichsführera SS ve východním Prusku, kde mu Himmler vyjádřil své poděkování za úspěchy brigády a sama RONA byla na Himmlerův rozkaz začleněna do sestavy Waffen-SS jako **29. Grenadier Division der Waffen-SS** (russische Nr. 1) a jejímu veliteli byla přiznána hodnost SS-Brigadeführer und Generalmajor der Waffen-SS. Na příkaz Himmlera měla být 29. divize Waffen SS poslána do Německa k reformování. Ale protože dne 2. 8. 1944 vypuklo ve Varšavě povstání, Němci potřebovali pomoc Kaminského divize, která tak přešla pod velení SS-Obergruppenführera Ericha von dem Bach-Zelewského. Z každého pluku Kaminského divize byli vyčleněni dobrovolníci, kteří pod velením SS-Obersturmbannführera Frolova byli posláni do Varšavy. V sestavě Frolovova pluku byly dva prapory s 1.700 muži, samohybné dělo SU-76, 4 tanky T-34 a 2 houfnice. **Podle polských historiků zabili vojáci ruské divize SS ve Varšavě 15.000 lidí.** Pro zvěrstva vojáků a důstojníků RONA byla koncem srpna Frolovova skupina vyvedena z Varšavy a Kaminskij byl pozván na velitelství SS-Obergruppenführera Ericha von dem Bach-Zelewského, kam nedorazil. Později našli mrtvé tělo Kaminského v lese. Němci tvrdili, že velitel divize byl ubit partyzány. Na důkaz toho ukázali vojákům prostřílené auto Kaminského v příkopu. 29. divize Wafen SS „RONA“ byla rozpuštěna zbývající vojáci byli předáni Vlasovovi jako základ 1. divize ROA.)

Mimo vojáků rozpuštěné 29. divize Waffen SS „RONA“, byly do sestavy 1. divize ROA začleněny části různých „východních“ jednotek, hlavně ze západní fronty. První divizi ROA byly předány zbytky 30. divize Waffen SS, 308., 601., 605., 618., 628., 630., 654., 663., 666., 675. a 681. východní prapor, 582. a 752. východní dělostřelecký oddíl a řada menších jednotek. **Dobrovolníci přímo ze zajateckých táborů, tvořili jen malý počet mužstva divize.** Divize se formovala dle německé divize lidových granátníků, s některými zvláštnostmi. Místo útočných děl měla například 10 stíhačů tanků Jagdpanzer 38 a 9 tanků T-34.

Dne 10. 2. 1945 předal generální inspektor dobrovolnických jednotek generál jezdeckva Ernst August Köstring Vlasovovi rozhodnutí, že může oficiálně převzít velení 1. divize ROA a formující se 2. divize. K této příležitosti se konala přehlídka jednotek a jejich přísaha.

Vojáci 1. divize ROA na přehlídce během přísahy. Vepředu tři důstojníci.

Přehlídka se konala dne 16. 2. 1945 v Münsingenu. Přehlídkové místo bylo na samém kraji města. Na přehlídce kromě „vlasovců“ byli generální inspektor dobrovolnických jednotek generál jezdeckva Ernst August Köstring, generál poručík letectva Heinrich Aschenbrenner a náčelník Münsingenu generál letectva Rudolf Wenniger.

Dne 23. 3. 1945 souhlasil Adolf Hitler s nasazením 1. divize ROA na frontu. Během pochodu byli k divizi připojeni zajatci a dělníci, nahaní na práce v Německu v počtu asi 5.000 osob. Dne 20. 3. 1945 došla divize na předměstí Norimberku. Odtud se divize přesouvala vlakem a do Lieberose u Chotěbuze dorazila dne 22. 3. 1945. První divize ROA měla zaútočit na oderské frontě na pozici 33. sovětské armády jižně od Fürstenbergu. Do příchodu „vlasovců“ na něj dvakrát neúspěšně zaútočili Němci. Před bojem navštívil divizi Vlasov a přijal přísahu nováčků. Dne 13. 4. 1945 v 05.15 hod. po dělostřelecké přípravě a úderech letectva zaútočil 2. a 3. pluk 1. divize ROA. Útok 3. pluku z jihu byl odražen a vojáci ROA se s vysokými ztrátami vrátili na výchozí pozice. Útok 2. pluku byl veden ze severu za podpory 12 tanků a několika samohybných děl. „vlasovců“ se podařilo projít 500 metrů, obsadit první linii sovětských zákopů a udržet se zde do následujícího dne. Celkové ztráty čítaly 370 mrtvých. Největší ztráty měl důstojnický sbor. Generál Buňačenko po těchto ztrátách odvedl divizi do týlu a zahájil ústup směrem do Československa.

Pražské povstání a počty padlých příslušníků 1. divize ROA

Přiblížení sovětských vojsk k Berlínu a nadcházející kolaps jednotek Wehrmachtu a Waffen SS přinutil velení KONR zamyslet se nad budoucím osudem. V dubnu 1945 poslal Vlasov s úkolem navázat kontakt se západními Spojenci kapitána Strik-Strikfelda a generála Malyškina. Protože toto úsilí selhalo, bylo rozhodnuto, aby všechny ruské formace přešly do oblasti rakouských Alp, spojily se, a tak získaly lepší pozici pro jednání se Spojenci. Dne 10. 4. 1945 Jižní skupina ROA postoupila do oblasti České Budějovice – Linec. Sem se začala z oderské fronty přesouvat i 1. divize ROA. V prvních květnových dnech se nacházela nedaleko Prahy. Dne 4. 5. 1945 odpoledne dorazily jednotky 1. divize ROA do okolí Berouna a její příslušníci byli ubytováni po okolních obcích. Štáb divize byl dislokován do budovy sokolovny v obci Suchomasty, asi 8 km jižně od Berouna.

Do štábu 1. divize ROA, kde se nacházel i generál A. Vlasov, se dostavili i údajní představitelé českého odboje, kteří se snažili do povstání, plánované na pondělí dne 7. května 1945, zapojit i vojenské jednotky 1. divize ROA. Ve štábu divize se tak ze 4. na 5. května, konala porada generála Buňačenka s veliteli pluků a bylo dohodnuto tuto vojenskou pomoc poskytnout, aby se rehabilitovali v očích anglo-amerických spojenců a mohli u nich požádat o azyl. Generál Vlasov, který se této porady také zúčastnil, s pomocí připravovanému povstání nesouhlasil, přesto ji výslovně nezakázal. V budově sokolovny v Suchomastech, tak ráno dne 5. května 1945 podepsal generál Buňačenko s údajnými zástupci povstalců „Dohodu o společném boji proti fašismu a komunismu“ (dle názoru historika A. V. Okorokova, však není nikde v žádných dokumentech zmínka, že by se vůdci Pražského povstání obrátili na 1. divizi ROA s prosbou o pomoc).

Dne 5. května 1945 v odpoledních hodinách oznámil Pražský rozhlas vypuknutí povstání a žádal o pomoc všechny spojence. Výzva byla zachycena i v 1. divizi ROA a proto generál Buňačenko rozhodl, vydat se do Prahy ještě téhož dne. Do Radotína, **na okraj tehdejší Prahy** dorazil první hlídkový vůz 1. divize ROA ve 20.25 hod.

Dne 6. května 1945 v 05.50 hod. povstalecký rozhlas vysílal poprvé výzvu k ROA, aby poskytla pomoc povstání. **V 16.00 hod. vstoupily první jednotky 1. divize ROA do Prahy** a začaly postupovat od Zličína na Ruzyň, k Motolu a do prostoru Štěpánkových kasáren. V 18.00 hod. v Bartolomějské ulici, na Vojenském velitelství Bartoš jednal velitel 1. pluku ROA (pplk. Archipov) o plánu ranního útoku ROA v Praze. Ve stejnou dobu v 18.00 hod. se pěší rota ROA spolu s radotínskými povstanci pokusila o útok na Zbraslav. Byli však odraženi a museli se v noci stáhnout. Štáb divize v čele s generálem Buňačenkem se v podvečer usídlil v Řeporyjích, aby odtud velel jednotkám 1. divize ROA při bojích v Praze.

Dne 7. května 1945 se štáb 1. divize ROA přesunul do Jinonic do objektu továrny a.s. Walter, kde generála Buňačenka přivítal velitel objektu podplukovník Václav Vlček a kapitán vládního vojska z Lán Jaroslav Rendl, který byl určen jako styčný důstojník se štábem 1. divize ROA.

V Motole Němci kapitulovali před jednotkami 1. divize ROA.

Na pankráckém úseku, kde 7. 5. 1945 probíhaly nejtěžší boje Pražského povstání, hodnotí účast a pomoc příslušníků ROA bývalý legionář a velitel tamního úseku PO-V/2 podplukovník dělostřelectva František Peška takto:

(Jindřich Marek „Barikáda z kaštanů“ vydaná v dubnu 2005, str. 191) – „ráno 7. května velitel oblasti Praha-východ oznamuje, že jsou na cestě Vlasovci do mého úseku. Přijíždějí k 9 hodině – 2 tanky, 1 kulometné auto, za nimi dvě děla a dvě pěší rot. Jedno dělo zaujalo postavení a vypálilo dvě rány. Další střelbu velitel odmítl, že je škoda bořit domy, aby bylo kde bydlet. Tanky zaujaly vyčkávací postavení. K útoku však nedošlo. Ve 14.00 hod. odjely zpět do Prahy. Za nimi v 16.00 hod. i obě děla. Zápis dále pokračuje – Jednu pěší rotu jsem zasadil do prostoru Jezerka a jednu rotu do prostoru na Děkanec za předpokladu, že tam dopochoduje zbytek praporu. To se nestalo a tato rota zůstala na místě až do večera. Rota zasazená do prostoru Jezerka vyrazila s elánem do útoku, ale útok brzy zastavila poté kdy padl velitel roty a zůstala na obranné čáře. V 19.30 hod. mě bylo hlášeno, že obě rot. vlasovců odpochodovaly z postavení. Proto jsem byl nucen učinit opatření k posílení obou oslabených úseků Na str. 194 knihy Barikáda z kaštanů Jindřich Marek dále uvádí, že i upřímný obdivovatel vlasovců jako je historik Stanislav Auský (koncem 2. sv. války působil jako průvodce a tlumočnick u 2. pluku 1. divize ROA) přiznává, že mimo jakoukoliv pochybnost hlavní tíhu bojů v Praze nesly jednotky pražských povstalců.

V 09.10 hod. se Česká národní rada, prostřednictvím rozhlasu distancovala od Ruské osvobozené armády s tím, že „si nepřeje spolupracovat se zrádci a německými spojenci“ a prohlášením, že akce generála Vlasova proti německým vojskům, jsou vlastní záležitostí jeho jednotek a Česká národní rada nemá s nimi žádné politické úmluvy a že kooperaci vojenských akcí proti Němcům provádějí vojenské štáby. V pražském rozhlase se také hovořilo o tom, že partyzáni se na řadě míst střetli s vlasovci a mnoho jich zajali.

V 15.30 hod. dal generál Buňačenko pokyn útvarům 1. divize ROA, aby se začaly stahovat na smíchovskou, levou stranu Vltavy a **ve 23.00 hod. vydal rozkaz**, aby jednotky 1. divize ROA zahájily odchod z Prahy směrem k americké armádě.

Dne 8. května 1945, během dne se jednotky 1. divize ROA v souladu s rozkazem generála Buňačenka postupně, po levé straně Vltavy stahují z oblasti Velké Prahy.

Poznámka: na internetu nebyla dohledána žádná informace o boji jednotek 1. divize ROA s Němci na území Velké Prahy dne 8. 5. 1945

Dne 11. května 1945, chtělo velení 1. divize ROA složit zbraně před Američany, ale ti prohlásili, že se „vlasovci“ nacházejí na území, které zabere Rudá armáda. Některé menší skupiny vojáků ROA se zbraněmi v rukách se vzdali Američanům nebo bojovali proti českým partyzánům a postupující Rudé armádě, dokud nebyli zničeni.

A. A. Vlasov se vzdal Američanům dne 11. 5. 1945. Dne 12. 5. 1945 ve 14.00 hod. byl vydán představitelům Rudé armády.

Dne 13. - 14. 5. 1945 zajaly jednotky sovětského 25. tankového sboru větší část důstojníků a vojáků 1. divize ROA (11.000 mužů) a všechnu výzbroj včetně 5 tanků, 5 samohybných děl, 2 transportérů, 102 aut a 1.378 koní.

Většina autorů spisků o Ruské osvobozené armádě uvádí počet padlých „vlasovců“ v Praze číslovkou 300. Většina politiků, nejenom primátor hlavního města Praha a starosta Městské části Praha 5 – Řeporyje, toto číslo přebírá a používá je. Navíc je toto číslo umocněno i objevy nového historika, kterým je fotograf s typicky slovanským příjmením, Vladimír Pomortzeff, který zdokumentoval hroby rudoarmějců na čestném pohřebišti v Praze–Olšanech a dokládá, že v Praze, v pražských ulicích v boji proti Němcům padlo pouze 23 rudoarmějců. Podle zjištění Vladimíra Pomortzeffa, ostatní rudoarmějci nepadli přímo v boji dne 9. 5. 1945 v Praze, ale buď na jiných místech v okolí Prahy, případně zemřeli na následky zranění nebo z jiných důvodů později. Stejný Vladimír Pomortzeff, zpracoval i přehled hrobů, kde všude jsou v Praze a okolí uloženy ostatky vojáků 1. divize ROA, kteří padli, když pomáhali pražským povstalcům ve dnech 6. – 7. 5. 1945 v bojích proti německým jednotkám Wehrmachtu a Waffen SS, přičemž své údaje čerpal mimo jiných zdrojů také od tří českých historiků (*Stanislava Auského, Pavla Žáčka a Tomáše Jakla*).

Zastánci Vladimíra Pomortzeffa tvrdí, že počet padlých rudoarmějců, kteří vstoupili dne 9. května 1945 do Prahy, se musí počítat od jejich vstupu do Prahy a dále, že padli v Praze v přímém boji s Němci. Takovýto rudoarmějce je údajně pouze 23 oproti 300 „vlasovců“, jak zdůraznil primátor hlavního města Praha v pořadu ARÉNA na TV Barandov v debatě s poslanci Jaroslavem Foldynou a Leo Luzarem.

Pro upřesnění, kolik „vlasovců“ padlo v boji proti jednotkám Wehrmachtu a Waffen SS v průběhu Pražského povstání v květnu 1945, jsem jako podklad použil údaje od zmíněného historika, fotografa Vladimíra Pomortzeffa, zveřejněné na INTERNETU a údaje od historika Jindřicha Marka z jeho prací „Barikáda z kaštanů“ Praha 2005 a „Armáda barikád“ Praha 2015.

Nejprve je třeba určit od kdy do kdy „vlasovci“ tzn. vojáci 1. divize ROA pod velením generála Buňačenka poskytovali pomoc pražským povstalcům v květnu 1945. Tento údaj je docela přesně zdokumentován a shoduje se na něm řada historiků, včetně mnou výše uvedených. Ne vždy je však tento údaj přesně používán jak si ukážeme níže.

První jednotky ROA pod vedením generála Buňačenka vstoupily do Prahy dne 6. 5. 1945 v 16.00 hod. Dne 7. 5. 1945 ve 23.00 hod. vydal generál Buňačenko rozkaz, aby jednotky 1. divize ROA zahájily odchod z Prahy směrem k Američanům. Takže to je první údaj, kterým je vymezeno po jakou dobu poskytovaly jednotky 1. divize ROA pomoc pražským povstalcům v květnu 1945. Pokud někteří z příslušníků 1. divize ROA zůstali i po vydání rozkazu generála Buňačenka v Praze, z Prahy neodešli, a ještě během dne 8. května poskytovali dobrovolně pomoc pražským povstalcům, přičemž není doloženo, že na místech zůstali z rozkazu generála Buňačenka, pak zde nezůstali jako příslušníci 1. divize ROA, ale jako dobrovolníci. A přestože si zaslouží poděkování místních povstalců za jejich momentální pomoc v konkrétním boji, tak jejich padlí by neměli být započítáváni mezi oběti 1. divize ROA, jejímiž příslušníky v té době již dobrovolně nebyli. Z čistě vojenského hlediska by se také mohlo hovořit o dezertérech z 1. divize ROA.

Dalším vymezujícím údajem je údaj zeměpisný. Vladimír Pomortzeff zpracoval a na internetové stránky vyvěsil přehlednou mapu, kde všude v Praze v květnu 1945 bojovali a padli „vlasovci“ tzn. příslušníci 1. divize ROA. Ta mapa a údaje z ní vycházející mají však jeden velice důležitý nedostatek. Ta mapa je současná a jako součást Prahy jsou zde uvedeny městské části, které v květnu 1945 součástí Prahy, resp. přesněji nebyly součástí katastrálního území Velké Prahy. Jedná se o sedm, tehdy samostatných obcí (*Ruzyně - k Praze připojena v r. 1960, dále Řepy, Lahovice s Lahovičkami a Velká Chuchle - k Praze připojeny v r. 1968 a Radotín, Slivenec a Stodůlky - k Praze připojeny v roce 1974*), takže padlí ROA, kteří v těchto obcích padli v květnu

1945, by se podle metodiky Vladimira Pomortzeffa, kterou použil v případě čestného pohřebiště rudoarmějců v Praze na Olšanech, neměli započítávat mezi padlé ROA v Praze.

A posledním vymezujícím údajem je údaj, kteří někteří historici sice uvádějí, ale dosud jsem tento údaj neslyšel od žádného politika a to, že z těch 300 uváděných „vlasovců“ padlých v době Pražského povstání v květnu 1945, padlo v boji proti Němcům v Praze asi 100, neboť asi 200 „vlasovců“ bylo zabito rudoarmějci po jejich příchodu do Prahy (*Jindřich Marek „Armáda barikád“ Praha 2015, přílohy str. 23*)

Tak se podívejme, co zjistil fotograf Vladimír Pomortzeff, přesněji kde všude jsou, podle jeho zjištění, hroby příslušníků 1. divize ROA z doby jejich pomoci pražským povstalcům v květnu 1945:

Místa před Prahou:

Litovický hřbitov Hostivice	3 neznámí ROA 5. 5. 1945
starý hřbitov Hostivice	hromadný hrob Neznámým hrdinům 1945
Chrástany (Krteň)	2 vojáci ROA + 3 neznámí
hřbitov Ruzyně.....	19 vojáků ROA z bojů o Ruzyňské letiště 6. 5. 1945
hřbitov Radotín	3 vojáci ROA z 8. 5. 1945
hřbitov Slivenec	17 neznámých vojáků ROA z bojů 8. 5. 1945
Lahovičky	16 neznámých z bojů o most přes Berounku
hřbitov Velká Chuchle	3 neznámí bojovníci
hřbitov Řepy	4 neznámí z ROA ve 2 hrobech
Stodůlky	2 z přestřelky na křižovatce u Bílého beránka + 2 neznámí z bojů o Ruzyňské letiště

Území Velké Prahy

hřbitov Hlubočepy	bezejmeným obětem války <i>Vladimír Pomortzeff k tomuto památníku uvádí, že v tomto hrobě by měly být uloženy ostatky až 13 příslušníků ROA přičemž tento údaj čerpá z informace od Vladimíra Joudy z radnice Prahy 5, který mu údajně sdělil, že existuje seznam padlých vytvořený v roce 1946 – 1947 místní odbočkou „Českého svazu bojovníků za svobodu“. <u>K tomu faktická poznámka – v roce 1946 až 1947 „Český svaz bojovníků za svobodu“ neexistoval</u>, takže ani nemohla existovat žádná jeho odbočka působící na území současné Prahy 5, která by předmětný seznam vypracovala.</i>
Jinonice	14 „vlasovců“ popravených rudoarmějci
hřbitov Vokovice	kde, jak Vladimír Pomortzeff uvádí, jsou vedle padlých pražských povstalců a 35 rudoarmějců, uloženy i ostatky 39 příslušníků ROA,
hřbitov Malvazinky	3 neznámí
Malovanka Střešovice	několik pamětních desek - Neznámý voják padl při Pražském povstání 1945

- hřbitov Olšany ad 1) Hromadný hrob 187 příslušníků ROA zabitých rudoarmějci po jejich příchodu do Prahy
- ad 2) pomník ROA pro generála Michaila Šapovalova, generála Vladimira Bojarského a německého styčného důstojníka majora Karl-Ludviga Ottendorfa, zabitých českými partyzány u Příbrami.
- ad 3) Pamětní deska věnovaná obětem Pražského povstání z bojů v Praze na Pankráci, kde je uvedeno 16 neznámých bojovníků.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že **na přístupech k hranicím tehdejší Velké Prahy** jsou uloženy prokazatelné ostatky „vlasovců“ z období od 5. 5. 1945 do 8. 5. 1945 v počtu 52 padlých a k tomuto počtu je připočítáváno 22 padlých neznámých bojovníků uvedených na náhrobcích (*na hřbitovech Krteň, Velká Chuchle*) a na pamětní desce u mostu přes Berounku (*Lahovičky*) jako neznámí bojovníci + nezjištěný počet neznámých bojovníků z hromadného hrobu na starém hřbitově v Hostivicích.

Na území Velké Prahy je prokazatelně doloženo, že v boji zahynul velitel roty ROA při útoku na německé pozice dne 7. 5. 1945, na povstaleckém pankráckém úseku, jak vyplývá z bojového deníku podplukovníka dělostřelectva Františka Peška, velitele povstaleckého úseku PO-V/2 (*Jindřich Marek „Barikáda z kaštanů“ 2005, str. 191*). Zdroje, z nichž Vladimír Pomortzeff čerpá údaje o padlých příslušnících 1. divize ROA, nejsou jenom práce jiných historiků, ale také nápisy na hrobech, památnících a pamětních deskách v Praze. Pokud jde o bývalé území Velké Prahy, pak ani Vladimír Pomortzeff neuvádí hroby, v nichž by byly uloženy ostatky „vlasovců“ kteří padli v prokazatelné bojové činnosti proti německým jednotkám Wehrmachtu a Waffen SS v době od 5. 5. do 8. 5. 1945. Na hrobech, pomnících a pamětních deskách, které Vladimír Pomortzeff vzpomíná, jsou údaje o neznámých bojovnících bez udání jejich původu.

Takovéto nápisy jsou na náhrobcích a pamětních deskách na hřbitovech v *Hlubočepích – 13 neznámých osob, ve Vokovicích – 39 neznámých osob, Malvazinkách – 3 neznámé osoby, několik pamětních desek ve Střešovicích a pamětní deska na Olšanech- 16 neznámých osob z bojů v Praze na Pankráci (o dvou z nich Vladimír Pomortzeff tvrdí, že se jedná o Alexandra Učanova a Michaila Maximova).*

V hromadném hrobě v Praze na Olšanech jsou uloženy ostatky 187 příslušníků ROA zabitých rudoarmějci po jejich příchodu do Prahy. Nepadli tedy v boji na straně pražských povstalců proti jednotkám Wehrmachtu a Waffen SS. Stejně tak 14 popravených v Jinonicích. Mezi příslušníky ROA, padlé v Praze v boji proti jednotkám Wehrmachtu a Waffen SS, nelze také započítat generála Michaila Šapovalova, generála Vladimira Bojarského a německého styčného důstojníka majora Karl-Ludviga Ottendorfa, kteří jsou uvedeni na pomníku v Praze na Olšanech a kteří byli zabiti českými partyzány u Příbrami, kde ještě 10. května 1945 operovaly jednotky SS pod vedením SS-Gruppenführera Carl Pücklera von Burgaussen, velitele jednotek Waffen-SS na území Protektorátu Böhmen und Mähren.

Koncem 2. sv. války se 1. divize ROA, která ustupovala před postupující Rudou armádou od německo-polských hranic, ocitla v blízkosti Prahy. Nelze s jistotou uvést, co přesně vedlo generála Buňačenka k tomu, že se rozhodl zapojit jednotky své divize do Pražského povstání v květnu 1945 na straně povstalců proti svým zřizovatelům. To věděl jenom on sám a v roce 1946 si to při své popravě, odnesl sebou do hrobu. Lze sice vycházet z jeho výpovědí před vyšetřovateli v Moskvě, nicméně lze také předpokládat, že tyto výpovědi byly jeho vyšetřujícími přizpůsobovány potřebám vyšetřování.

Generál Buňačenko pravděpodobně předpokládal, že se dohodne s organizátory českého protinacistického odboje. Když se dne 4. 5. 1945 jeho štáb usídlil v Suchomastech nemohl s jistotou vědět, kdo tímto organizátorem českého je nebo bude. Mohl se domnívat, že tímto organizátorem budou představitelé tzv. protektorátního vládního vojska o čemž svědčí to, že jako styčný důstojník u jeho štábu byl kpt. vládního vojska Jaroslav Rendl. Na základě zpráv divizních zpravodajců se mohl domnívat, že Prahu osvobodí americká armáda a pomůže-li pražským povstalcům, resp. dobude-li Prahu a předá ji američanům, bude mu to v americkém zajetí připočteno k dobru.

Závěrem

„Ruská osvobozenická armáda“ (ROA) nebyl od samého počátku žádný ruský demokratický projekt s mezinárodní podporou, byl to projekt německý, nacistický. V úterý dne 14. listopadu 1944 se během setkání Hitlera a Himmlera, konal ustavující sjezd „Komitétu pro osvobození národů Ruska-KONR“, politická nadstavba ROA. **Sjezd se konal pod patronací SS v Německém sále** (dnes Rudolfova galerie) Pražského hradu.

Na foto: Generál A. A. Vlasov, SS-Obergruppenführer Werner Lorenz, generál Rudolf Toussaint a předseda protektorátní vlády Jaroslav Krejčí na Pražském hradě

Dohled nad průběhem ustavujícího sjezdu KONR přímo v jednacím sále vykonávali:

- **SS-Obergruppenführer, generál Waffen SS a policie, Karl Herman Frank**, státní ministr pro Protektorat Böhmen und Mähren, na fotografii není vidět, neboť má právě projev,
- **SS-Obergruppenführer, generál Waffen SS a policie, Werner Lorenz** (podřízený přímo říšskému vedoucímu SS) šéf hlavního úřadu pro spolupráci s etnickými Němci a prezident Asociace mezivládních organizací a institucí, a
- **generál pěchoty Rudolf Toussaint**, zplnomocněnec Wehrmachtu u říšského protektora.

Říšský vedoucí SS Heinrich Himmler, zaslal sjezdu pozdravný telegram.

Za předsedu Komitétu byl vybrán generál A. Vlasov. Ve svém úvodním projevu prohlásil: "*Dnes můžeme ujistit Führera a celý německý národ, že v těžkém boji proti vrahovi všech národů – bolševismu, budou národy Ruska věrným spojencem a nikdy nesloží zbraně a půjdou bok po boku ke konečnému vítězství.*" Na závěr svého jednání ustavující sjezd KONR přijal manifest v jehož úvodu se uvádí ***„Bojují síly imperialismu v čele s plutokraty Anglie a USA, jejichž velikost je založena na podrobení a zneužití jiných zemí a národů. Bojují síly internacionalismu v čele se Stalinovou klikou, doufající ve světovou revoluci a zničení národní nezávislosti jiných zemí a národů ...“***

V případě jednotek Ruské osvobozené armády (ROA) je jednoznačně prokázáno, že se jednalo o vojenské jednotky složené z různých národností tehdejšího Sovětského svazu (*nepocházeli vždy ze zajateckých a koncentračních táborů*), které bojovaly na straně nacistického Německa proti všem Spojencům na frontách v celé Evropě, a ne jenom na východě proti SSSR a Rudé armádě.

Doslov

K uvedenému tématu jsem se rozhodl vyjádřit jako badatel, který se obdobím 2. sv. války a zejména obdobím domácího protinacistického odboje zabývá od roku 2007 jako vedoucí Památníku Pečkárna. Použil jsem informace z INTERNETU po zadání hesla „vlasovci“, dostupné pro každého, kdo má základní znalosti o manipulaci s PC a dále z knih Jindřicha Marka „Barikáda z kaštanů“ a „Armáda barikád“.

Každý národ, historii svého národa vykládá v národním zájmu. Protože se na historii českých zemí (Čech a Moravy) podíleli i jiné evropské národy (Poláci, Maďaři, Francouzi, Angličané, Rakušané, Němci /Prusové, Braniboři, Bavoři, Sasové/ a další), tak je přirozené, že tyto národy, resp. historici těchto národů vykládají historii českých zemí v národním zájmu svých zemí. Co je ovšem nepřirozené (bohužel však časté) když český historik (politik) vykládá českou historii v cizím národním zájmu tak, že českou část historie potlačuje a vyzdvihuje část zahraniční. Pokud tak činí historik, ve snaze o zaznamenání všech dostupných historických faktů, může to být pochopitelné. Neměl by tak ovšem činit žádný český politik. Českými voliči byli zvoleni proto, aby hájily české zájmy (i ty historické) a ne zájmy zahraniční. Proto je třeba svou národní (českou) historii dobře znát, aby např. jako v případě Ruské osvobozené armády, každý věděl, **že adoruje-li Ruskou osvobozenou armádu (ROA), adoruje nacismus a SS.**

Emil Kulfánek

* * *